

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quarta. Vtrum omnes effectus poßibiles diuinæ omnipotentiae
cadant sub hanc scientiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

quandam habitudinem transcendentalem ad Deū, non propterea necesse est videri clare Deum ad videndam hanc visionem, & habitudinem eius: satis enim erit quasi abstractiue cognosci in illa, & per illam, Deum ipsum, cum Deus solum sit terminus quasi extrinsecus illius habitudinis.

Obiectio.

Responsio.

Dices. Illa visio est similitudo Dei, & repræsentat illum; ergo, visa illa, necessarium est in illa videri Deum. Respondetur, negando consequentiam, quia illa visio non est similitudo obiectiua, sed solum est ratio cognoscendi, informans intellectum: unde licet obiectiue cognoscatur, si tamen ipsa non informat intellectum, non constituit videntem: unde non est necesse videre Deum, prout in se est, sicut potest clare videri aliqua species intelligibilis, non clare visa re, quam repræsentat: vel sicut actus charitatis, quamvis tendat in Deum, ut in se est, videri tamen potest, non visio Deo; idem maior ratione dicendum est de habitu, vel de ipso lumine glorie, quod non tam proxime, & actualiter respicit Deum, sicut ipsa visio.

Secundo, quoad propriam visionem ipsiusmet animæ Christi, dicendum est, nō fuisse necessarium alium actum, sed per ipsummet, illum clare cognoscere & intueri, quia ille actus est perfectissimus, & maxime immaterialis, & in se ipsum reflectitur: sicut etiam non videtur ille actus per speciem intelligibilem à se distinctam, sed se ipso. Possimus tamen distinguere illum actum, vel quatenus directe terminatur ad Verbum, vel quatenus quasi concomitanter est visio sui ipsius: nam sub hac secunda ratione est cognitio sui, non in Verbo, sed in se ipso; & sub hac ratione dici potest quodam modo visio sui in proprio genere. Unde est etiam probabile, per illam visionem posse ad eandem modum videri visiones aliorum Beatorum: quia & habent inter se magnam similitudinem, & illa visio, eum sit altioris ordinis, videtur habere vim, ut per idem principium cognoscat, & se ipsam, & rationem suam specificam, & reliqua indiuidua sub illa contenta. Probabilior tamen videtur prior modus, & ad intelligendum faciliior.

Dubium.

Tertio tandem querat aliquis de mysterio Incarnationis, an cadat etiam sub obiectum huius scientiæ, & possit per illam cognosci. Et quidem, si loquamur de mysterio, ut includit totum integrum terminum suum, sic certum est, non posse clare videri, aut scire per hanc scientiam, nam includit ipsam personam Verbi, quæ non nisi per visionem beatam videri potest. Difficultas ergo solum potest esse de modo vñionis, qui est in humanitate, an possit per hanc scientiam clare videri: videtur enim non posse: tum quia est quasi actualis in existentia, & adhæsit humanitati ad Verbum: non ergo videri potest nisi in Verbo: tum etiam, quia est superioris ordinis, quam gratia vel omnes res aliæ supernaturales. Nihilominus probabilius videtur, etiam hunc modum contineri sub obiecto huius scientiæ, quia simpliciter est res creata, & ideo non repugnat cognosci per scientiam in proprio genere. Deinde, quia sicut hic modus est actualis coniunctio cum Verbo, ita visio est actualis coniunctio in suo ordine cum Deo: & respectu utriusque Verbum seu Deus se habet ut terminus cuiusdam habitudinis transcendentis: ergo est eadem ratio de utroque. Denique non videtur repugnare, ut videatur clare aliquod accidens, & modus inhærentiæ eius, non videndo clare subiectum, cui inhæret: sic ergo esse potest in proposito. Verum est tamen, hæc omnia, quæ dicunt intrinsecam habitudinem ad Deum, prout in se est, non ita exacte & perfecte cognosci, quantum ex parte sua cognosci possunt, extra visionem claram ipsius Dei: quia habitudo ad aliquem terminum, tanto perfectius cognoscitur, ceteris paribus, quanto & ipse terminus perfectius videtur, & ideo, licet hæc omnia videri possint, & quidditatiue cognosci per

Responsio.

hanc scientiam non tamen comprehensue. Et in hoc potest constitui differentia inter hunc modum vñionis, & modum existendi, quem habet corpus Christi in Eucharistia: hic enim, cum sit quasi absolutus, & non pendens, per se loquendo, in suo esse, vel in cognitione, à diuina persona tanquam à termino, potest per hanc scientiam, non solum videri, prout in se est, sed etiam comprehendi. Et ex his facile iudicari potest de alijs supernaturalibus rebus, seu mysterijs creatis.

SECTIO IV.

Utrum omnes effectus possibiles diuina omnipotentia ad eam sub hanc scientiam,

Para negatiua huius questionis, quamuis non expresse dicatur, videtur tamen supponi à D. Thoma Caetano, & alijs hoc loco: Durando, Ricardo, & alijs. d. 14. Marfil. q. 10. sentiunt enim, Christum non cognouisse plura per scientiam infusam, quam per beatam; & August. ubiq. significat, scientiam matutinam, & vespertinam circa easdem res versari. Et probari potest, quia videtur impossibile, scientiam finitam hæc omnia possibilia actu sub se comprehendere. Primo, quia oporteret lumen talis scientiæ habere infinitum augmentum intentionis: probò, quia illud lumen non ex vi solius perfectionis specificæ & indiuisibilis extenditur ad omnia illa obiecta: tum, quia est qualitas quedam indiuisibilis, & remissibilis: ergo, quo fuerit perfectior, vel minus perfecta, eo poterit ad plura, vel pauciora obiecta extendi: tum etiam, quia alias quicunq. haberet lumen talis speciei, cognoscere posset hæc omnia possibilia: ergo potest dari lumen huius scientiæ tam paruum seu remissum, ut non se extendat ad cognoscendos omnes effectus possibiles: ergo illud lumen sufficit ad tot effectus cognoscendos, & non plures: ergo, ut se extendat ad plures, necesse est augeri seu intendi: ergo, ut extendatur ad omnes possibiles, necesse est, ut augmentum eius in infinitum simpliciter procedat, persistendo semper intra eandem speciem scientiæ, & luminis: atque adeo, si anima Christi iam habet totum hoc lumen, necesse est, esse infinitum.

Quod si dicatur, hoc lumen, qualecunq. sit, de se sufficere ad omnia hæc possibilia cognoscenda, si omnium habeat species, sicut lumen intellectus sufficit ad omnia naturalia. Contra hoc fere eodem modo obijci potest, quia oportebit ad repræsentandas omnes res possibiles, infinitas species intelligibiles infundi, quia non possunt res tam variz, tamq. diuersæ, quæ non in vno aliquo obiecto superiori, sed in se ipsis repræsentantur, per vnā speciem, nec per finitum numerum specierum repræsentari. Et augeat difficultas, quia si Christus per hanc scientiam cognosceret hæc omnia, comprehenderet essentiam Dei, quandoquidem cognoscit totum eius obiectum, illudq. comprehendit. Quod confirmatur, quia multi sunt effectus possibiles, qui pendunt ex sola efficacia diuinæ omnipotentis, & in creaturis nihil supponunt, præter non repugnantiam, seu obedientialem potentiam.

Contrariam sententiam tueri videntur Magister, Alexander Alenf. & alij, qui dicunt, animam Christi habuisse scientiam horum omnium possibilium. Non enim hoc limitant ad scientiam beatam, & videtur multo verisimilius in hac scientia infusa: quia, quod per hanc scientiam hæc omnia cognoscantur, nullam inuoluit repugnantiam: non est ergo hæc perfectio animæ Christi neganda, cum aliqui consentanea videatur his, quæ in Scriptura, & Patribus dicuntur de Christo, scilicet, quod omnia cognoscatur, & quod in eo sint omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei, & similia: & quia hoc modo tota capacitas intellectus Christi, tam naturalis, quam obedientialis, verius

verius dicitur habere actum suum perfectum, & ad-
equatum. Antecedens autem ostenditur, quia in pri-
mis ex hac scientia non sequitur comprehensio Dei,
seu diuinæ omnipotentia, quia per hanc scientiam
non videtur Deus, prout est in se: sed ad summum,
per effectus suos à posteriori cognoscitur, ut sequen-
ti sectione dicam, & ideo per hanc scientiam com-
prehendi non poterit. Neque etiam per visionem bea-
tam, quia illa non perficitur in se, propter coniun-
ctionem huius scientia, sed cōcomitanter solum se
habet, & si una perficeret aliam, potius scientia beata
perficeret infusam, quam è contrario, quia hæc est
inferior. Et ratio est clara, quia per hanc scientiam
non videtur effectus Dei in Deo, sed in proprio ge-
nere, & ideo ex sola cognitione ipsorum effectuum
non augetur visio Dei, in se, & ideo non comprehen-
ditur. Deinde nec ad hanc scientiam requiritur infi-
nita intensio ex parte luminis, sed idem lumen indi-
uisibile ex vi suæ speciei potest intelligi ad hoc suffi-
ciens, ut bene, referendo primam opinionem, re-
sponsum est. Et confirmari potest, nam datur lumen,
quod ex vi suæ speciei in quocumque gradu sufficit
ad videndum Deum, prout in se est: cur ergo non
poterit dari sufficiens ad videndam collectionem
omnium creaturarum possibilem, quæ ipso Deo
inferior est? Item datur lumen supernaturale, quod
ex vi suæ speciei sufficit ad credendum omnia reue-
labilia à Deo, & si de facto reuelarentur omnia, per
idem lumen omnia crederentur: ergo potest etiam
infundi lumen scientia sufficiens ad omnia scibilia,
quæ continentur in potentia Dei. Denique neque infi-
ta multitudo specierum intelligibilem est ad hoc
necessaria, quia potest una species intelligibilis, esse
principium cognoscendi res infinitas numero, vel
specie differentes sub aliquo certo genere, ut in spe-
ciebus angelicis frequentius docent Theologi, ergo
cum gradus & genera rerum sint finita, poterunt per
finitas species representari. Quin imo non videtur
impossibile, vnam solam speciem intelligibilem re-
presentare omnes creaturas posibles, quia (ut pro-
babilis opinio) potest dari species creata represen-
tans Deum, prout in se est, sed magis est representa-
re Deum, quam omnes creaturas: ergo. Adde, posse
Deum sine speciebus inherere, supplere per po-
tentiam suam earum necessitatem, & efficacitatem:
ergo hoc etiam modo posset eleuare animam Chri-
sti ad cognitionem omnium extra Verbum.

Anima
Christi non
habet crea-
tam infu-
sam omnium
creaturarum
possibilem.

In hac re nihil certum definire possum: fateor ta-
men, nullam esse efficacem, aut valde probabilem
rationem, quæ ostendat, huiusmodi scientiam non
posse communicari creaturæ per lumen aliquod su-
perioris ordinis, & per species perfectas, & valde v-
niuersales, ut argumenta secundo loco facta satis
probare videntur, & plane ita sentit D. Tho. q. 26. de
verit. artic. 5. ad 1. An vero de facto communicata sit
hæc scientia animæ Christi, incertum est: placet ta-
men sentire, & loqui cum communiore sententia,
quæ etiā D. Thomæ est: præsertim inf. q. 13. ar. 1. ad 2.
Ratio vero non est, quia hoc sit impossibile (ut dixi)
sed quia non est necessarium, neque est vllum sufficiens
fundamentum ad id asserendum: & quia non oportet
plura scire per scientiam inferiorem, quam per
superiorem. Ac denique, quia non omne id, quod non
videtur a pertam contradictionem implicare, statim
tribuendum est animæ Christi, præsertim in his re-
bus, quæ neque ad maiorem perfectionem, nec sancti-
tatem multum conferunt.

SECTIO V.

Utrum Deus, ut trinus & vnus, cadat sub obiectum
huius scientia.

Dicitur est de creaturis, superest, ut breuiter de
Deo ipso dicamus, de quo D. Thom. hic inquit,

A Christum per hanc scientiam omnia cognouisse,
præter Dei essentiam: eodem fere modo loquitur
Durand. in 3. dist. 14. q. 3. n. 6.

Dico tamen primo, animam Christi per hanc sci-
entiam cognouisse Deum quoad unitatem eius, & o-
mnia attributa essentialia, solum scientia quia, seu à
posteriori, quatenus per creaturas cognosci possunt.
Hæc conclusio est certa, & à nemine negari potest,
quia per effectus Dei cognoscitur ipse Deus, tanto
perfectius, quanto & effectus perfectiores sunt, &
melius cognoscuntur, & comprehenduntur: sed Chri-
stus per hanc scientiam optime cognouit perfectis-
simos effectus Dei, ergo. Et confirmatur, nam An-
geli cognoscunt Deum vnum, & attributa eius per
scientiam inditam, & per effectus: ergo multo magis
anima Christi per hanc scientiam. In quo est differe-
tia notanda inter Christum, & Angelos: Deus enim
considerari potest, ut autor naturæ, & gratiæ, & ut fi-
nis naturalis, vel supernaturalis: priori modo mani-
festatur per naturales effectus, & ita cognoscitur ab
Angelis per scientiam inditam, & cōnaturalem: po-
steriori vero modo cognosci potest per effectus su-
pernaturales, quos Angeli per illam scientiam at-
tingere non possunt: anima vero Christi sub vtriusque ra-
tione eum cognoscit per hanc scientiam, quia lumen
illius est superioris ordinis, quo non tantum natura-
les, sed etiam supernaturales effectus intuetur, ut o-
stensum est. Vnde fit, cognitionem Dei, quam Chri-
stus habuit per hanc scientiam, esse sufficientem ad
amandum Deum amore infuso, & supernaturali,
quia eius cognitio simpliciter est ordinis diuini, &
supernaturalis. Et iuxta hanc conclusionem expo-
nendus est D. Tho. hic, negat enim cognosci Dei es-
sentiam per hanc scientiam, quia non quidditative
cognoscitur: cognitionem enim imperfectam, & à
posteriori, negare non potuit, & eandem confiteretur
Durand. supra citato loco.

Dico secundo. Verisimilius est etiam cognoscere Trinitatem ob-
iectum scientia
animam Christi per hanc scientiam mysterium Tri-
nitatis, quantum ad, aut est, magis tamen distincte, &
expresse, quam per fidem cognoscatur. Probatur
primo, quia inconueniens est, dicere, cognitionem
Dei, quam Christus extra Verbum, ut viator, habu-
it, fuisse minus perfectam, saltem ex parte obiecti, &
quoad ea, quæ de Deo cognouit, quam sit nostra fi-
des. Secundo, quia alias sequitur aperte, Christum ut
viatorem, non potuisse orare ad Patrem, quantum
erat ex vi huius scientia, quia ut sic non cognoscebat
illum: & eadem ratione sequitur, non potuisse ama-
re distincte tres personas diuinas ac denique sequitur,
non potuisse loqui de mysterio Trinitatis, nisi uten-
do scientia beata, cum tamen eodem modo de hoc
mysterio fuerit locutus, sicut de futuris contingen-
tibus, & cogitationibus cordium. Tandem non est
impossibile, cognoscere hoc mysterium per hæc sci-
entiam, ut late in genere disputant Doctores in Pro-
log. lib. 1. sententiarum præsertim Dionys. Carthus.
attigit etiam Caiet. 2. 2. q. 171. art. 5. Dur. d. 23. & hanc
conclusionem tenet Caiet. hic, & alij Thomistæ.

Dionys.
Carthus.
Caiet.
Durand.

Sed difficultas est in explicando modo, quo potuit
anima Christi cognoscere Trinitatem per hæc sci-
entiam, debuit enim illa cognitio esse euidentia & cla-
ra, alias fuisset cognitio fidei: & non potest esse co-
gnitio intuitiva, ut constat, quia hæc est visio beata:
neque etiā videtur posse esse abstractiua: quia neque
per causam, quia Trinitas nullam habet: neque per
effectum, quia nullus effectus procedit à Deo, ut Tri-
nus est.

Primus modus dicendi esse potest, cognosci hanc
veritatem, Deus est trinus & vnus, solum ex vi lumi-
nis, alicuius speciei, quibus euidenter ostendatur,
id esse verum per modum simplicis cognitionis, qua
cognoscatur veritas, licet non videatur res ipsa in se.
Hic modus dici quidē potest, & fortasse non potest ita
impugnari, ut proterius aliquis conuincatur: fateor

Pp 4 tamen